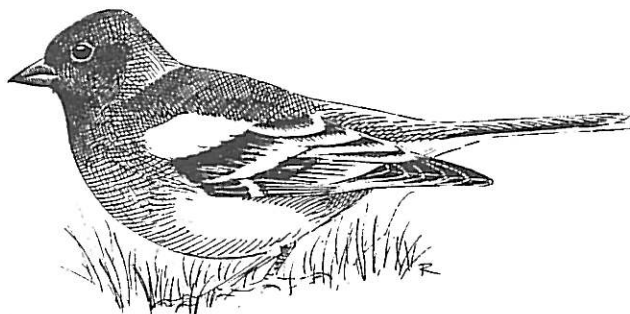

Bokfink *Fringilla coelebs*

Global utbredelse

Bokfinken har en vestlig palearktisk utbredelse, og overlapper med bjørkefinken bare i nordlige deler av dette området. Arten finnes i hele Europa unntatt Island og nordligst i Skandinavia. Østover hekker arten omtrent til Jenisei i Vest-Sibir. Dessuten hekker den bl.a. i NV-Afrika, Kanariøyene, Lilleasia, nordlige deler av Midtøsten og Nord-Iran.

Norsk utbredelse og habitatvalg

I Norge hekker bokfink i skog over hele landet nord til Troms, men er spredt hekkende i Nord-Norge og over barskogsgrensa i Sør-Norge. I Finnmark foreligger spredte hekkefunn, vesentlig i indre fjordstrøk og i lavereliggende daler. Bokfink har de siste hundre år vesentlig utvidet sitt utbredelsesområde i Nord-Norge.

Bokfink finnes i de fleste skogtyper, ved skogkanter, i små skogholt, i parker og hager. Den hekker i både lauvskog og barskog, og er særlig tallrik i lauv- og blandingsskoger i lavlandet, der den ofte er dominerende fugleart. Den synes generelt lite kresen i valg av habitat, bare det er skog til stede. Bokfinken er mer fåtallig i høyereliggende furuskoger. I bjørkebeltet har den spredte forekomster og er til dels fraværende. Den erstattes i fjellbjørkeskogen av bjørkefink, som til gjengjeld er svært tallrik her. Bokfink lever i hekketiden vesentlig av insekter og edderkopper, som ungene også utelukkende føres med.

Bestandsstørrelse og bestandsutvikling

Det foreligger et grovt bestandsanslag på over 1 million par bokfinker i Norge. I Sør-Norge har vi neppe hatt noen generell endring i bestandsstørrelse eller utbredelse siste 20 år. Bokfinkens ekspansjon mot nord ser ut til å ha fortsatt de siste 20 år, med en økning i utbredelse og bestandstørrelse i Nord-Norge, særlig i Finnmark og Troms.

Bokfink betraktes generelt som en av våre aller mest tallrike spurvefugler. Tettheten er særlig stor i edellauvskog og oreskog med opp til 150-200 par/km², stedvis kan den også være langt høyere (Moksnes 1974, Reitan 1986, Pettersen 1987). I Rogaland finnes den generelt i tettheter mellom 50-100 par/km² i lavereliggende lauvskog, og i furuskog mellom 30-50 par/km² (Carlsson m.fl. 1988). I en gradient i Surnadal i Møre og Romsdal fant Røv (1975) 110 territorier/km² i lavereliggende lauvskoger og ned til 33 territorier/km² i subalpin bjørkeskog. I andre subalpine bjørkeskoger og høyereliggende barskoger er tettheten lavere, og bokfink mangler i deler av bjørkebeltet.

Hekkebiologi

Bokfink er utpreget territoriell og forsvaret et relativt stort territorium ved sang. Territoriestørrelsen er mellom 0.25-2 ha ifølge finske undersøkelser (jf Haftorn 1971). Sangaktiviteten er særlig stor før pardannelsen. Sangen er sterk og karakteristisk og høres bare i hekketiden på hannenes territorier. Hannen synger gjerne fra spesielle sangposter med god oversikt over terrenget. Sangplassen er ofte høyt i et tre, men kan også være på eller nær bakken. Hannene kommer noen dager før hunnene, til fjorårets hekkel plasser, og gamle hanner kommer gjerne til sitt gamle territorium. Nabohanner observeres ofte i konflikt med hverandre og viser stor aggressivitet mot naboer. Finske studier ved hjelp av telemetri på bokfink viste at en hann i hekketiden bruker en stor del av tiden utenfor territoriet. En hanns totale aktivitetsområde er opp til 4-8 ganger større enn sangterritoriet. Utenfor sitt eget territorium er hannen for det meste stille, og konflikter mellom hanner observeres bare når en hann forsøker å synge i en annens territorium (Hanski & Haila 1988).

Reiret bygges i tre og består av mye mose, samt strå, rottrevler og fjær. Det føres med hår, fjær og fine strå. Utvendig er det kamuflert med lav og barkbiter festet med spindellev. Reiret bygges av hunnen på ca. 1 uke. Mose-innholdet fører til at reiret vil ta opp mye vann i regnvær, og bokfinken er da særlig sårbar for forstyrrelser på reiret (Lifjeld 1992). Reiret kan også iblant legges i busker, bergvegger, bjelker på hus eller til og med på bakken. Eggene legges i Sør-Norge fra rundt 20. april til ut i juni, iblant helt ut til begynnelsen av juli. I Nord-Norge legges eggene sannsynligvis oftest i første halvdel av juni. De ruges i 12-13 døgn av hunnen, og ungene er i reiret 12-15 døgn.

Trekkforhold

Størsteparten av bestandene trekker ut av landet i september-oktober, og kommer tilbake til hekkeområdene fra siste halvdel av mars til slutten av april. Norske bokfinker overvintrer vesentlig i Vest-Europa og særlig på De britiske øyer.

Mange individer overvintrer årlig i Sør-Norge, særlig langs kysten, og også nordover langs Nordlands-kysten. De fleste overvintrende er hanner.

I den enkelte bestand varierer individenes tendens til å trekke. Trekketendensen ser ut til å være avhengig av hvor strenge de tidligere vintrene har vært. Etter flere harde vintre trekker de fleste bokfinker sørover om høsten, mens det etter flere milde vintre er en økende andel som overvintrer på eller nær hekkel-plassen. Snøforholdene er viktigste årsak til at arten er regulær trekkfugl, da bokfink utenfor hekketiden finner det meste av maten på bakken.

Ole Reitan

Bokfink *Fringilla coelebs*

1205 ● Konstatert hekking

401 ● Sannsynlig hekking

422 ● Mulig hekking

Detaljeringsgrad: 10 x 10 km

